

Szaploncai vidám temető

Le kell írnom,hogy most a Széf című kvízműsorban két rendkívül buta hölgyike játszik...akik a következőket mondták a "Miről híres a romániai Szaplonca község?" A csajok rögtön elvetették,hogy a vidám temetőjéről."Vidám?Egytemető?Hát az inkább szomorú.Meg a románok nem vidám emberek.Bár.....sokan vannak,biztos van köztük vidám." De aztán elvetették ezt magabiztosan,és inkább egyetértettek,hogy a csontvázból készült kápolnáról híres:)

Soha sem jártam Szaploncán, de temetőjére amely az idők során UNESCO-védelem alá is került , nagyon kíváncsi vagyok.. A Máramaros megyei nagyközségben 1935 óta kezdtek szaporodni a fából faragott, olajfestékkel és verses felirattal díszített fejfák egy addig ismeretlen

helyi fafaragó mester, Stan Ion Patras kezdeményezésére. Akkortól kezdődik az azóta is páratlan falukrónika fokozatos bővítése olyannyira, hogy ma már több mint 800 fakeresztről olvasható le az alatta nyugvók életének tréfás, a népköltészet ismert fordulataiba csomagolt summázata. A temető valóságos szabadtéri múzeum, külföldiek által sűrűn látogatott idegenforgalmi nevezetesség.Általánosan elismert, hogy a temető legmaradandóbb értékét a sírfeliratok maguk jelentik, amelyek általában rövid alkotások. A vidámság is tulajdonképpen a verssorokból, a sajátos életszemléletből árad: bárkiről is legyen szó, gyilkosról vagy áldozatról, a versfaragó fafaragó komplett életutakat állít tanulságul az életben maradottaknak, az utódoknak. A sorok mindegyre ugyanazt az üzenetet hordozzák: bármit tettünk, szerettünk, óhajtottunk, vétkeztünk is a földön, egy a sorsunk a föld illetve a fejfánk alá feküdni, ahová elvárunk majd mindenkit, csupán idő kérdése az egész.A szaploncai Vidám Temető fejfáiról leolvasható a falu egész története.A faragott jelenetek változatos életképek a szaploncai valóságból: kaszáló, kovácsoló, disznót ölő, fát vágó, traktort vezető, fonó, újságot olvasó, gyermekekkel vagy állatokkal körülvett férfi és női alakok népesítik be azokat, a halottra jellemző életmódnak megfelelően .

Ízelítőül leírok néhány jellegzetes sírfeliratot:

"Itt nyugszom én idelenn
Braic Ileana a nevem
Volt öt legénygyermekem
Isten tartsa valahányat
Neked Griga megbocsátok
Bár a késed belémvágtad
Mikor leszúrtál részegen,
De eltemettél tisztesen
Itt a nagy templom tövén
Te is megtérsz majd mellém"

"Itt nyugszom én idelenn
Pop George Ocuta a nevem
Amíg világomat éltem
Sok-sok disznyót megperzseltem
Rengeteg húst is megettem
Ez lehetett tán a vesztem.
Jó lett volna még pár év
Még egy kicsi öregség
De a halál nem hagyott
A föld alá parancsolt.
Életemnek búcsút mondtam
43 éves korban."

http://nellianyu.freeblog.hu/tags/Szaplonca/

Tréfás sírfeliratok

A 18-19. században főleg vidéken meglehetősen gyakori volt, hogy az elhunyt fejfájára nem csupán a nevét, illetve születésének és halálának dátumát vésték fel, hanem egy rövid, tréfás versben utaltak halálának körülményeire, foglalkozására, szokásaira. Az is megesett, hogy csupán a tréfa kedvéért írtak egy rövid versikét a fejfára. Az alábbi kis gyűjtemény a nyírbogárdi, a székelykeresztúri, a bökönyi, a pétervásárai és a börvelyi temetőkből származik, Derecskey Imre gyűjtötte össze őket, s 1919-ben jelentette meg az Est egyik számában.

Idézetek

Egy nyírbogárdi felirat:

Szeretnéd tudni, ki vótam?
Megmondanám, de meghóttam.
Szabó Sándor volt a nevem,
Véletlenül vízbe estem.
Felbillent velem a hajó,
Nem volt számban kiáltó szó.

Egy másik Tóth Pál bújáról zeng:

Bevégezvén Tóth Pál
A földi életet,
E sírba tétetett.
Nyugodnék ő szegény
Odalent békével,
De ott is együtt van
A feleségével.

A Zsuzsi öngyilkosságáról:

Itt nyugszik e sírba,
Szolgálóm, a Zsuzska,
Hat pakli masinát
Ivott a rossz fruska.

A Karcsika halálára:

Karika volt neve,
Karika volt lába,
El is karikázott
A tulsó világba.

A versírás a kéményseprőt sem kímélte:

Itt nyugszik egy kéményseprő,
Kit megölt a borseprő.
Mert berugott keményen
S kiugrott a kéményen.

Némelyik versben a kínrímek dominálnak:

Itt nyugszik Gu-
ci János, aki hu-
szonkilenc éves,
Leüté a méhes.
Ottan jára éppen,
Találta őt képen
A mestergerenda.
Béke poraira.

vagy:

Itt nyugszik Kis,
Ki nem vala his-
tória író, hanem fis-
kálisnak a fia, Mis-
kolcon született.

Koloszár Sebestyén halálára:

Itt nyugszik az Urban
Koloszár Sebestyén.
Egy vágtató paripa
Gázola át testén.
Belefulladt a mocsár közepébe,
Igy hala ő meg
Vizi betegségbe.

Vala Pál fejfája:

Itt nyugszik Vala Pál
Ki mindég kalapál.
Többé már nem kalapál,
Fejfájánál fa lap áll,
Rá van írva: Vala Pál.

A székelykeresztúri temetőben:

Nekem Briscsák Pálnak
Szomoru sors juta,
Herélt lovam hátán
Ütött meg a guta.
Sirat feleségem
És két apátlan árvám.
Halandók titeket
Kíméljen e járvány.

Papp Pál felirata:

Sokáig taposta Papp Pál
A föld hátát,
Königgratzi hadban
Ellőtték fél lábát.
Kétséges, kétséges,
Felér-e a mennybe,
Szegény a mankóját
Itten felejtette.

Kanál Vendel fejfájának felirata:

Ejnye komám, Kanál Vendel,
De elbánt a halál kenddel.
Ez már nálunk csak úgy divat,
Elmegy, akit az Úr hivat.

Verstanilag sem megvetendő az alábbi felirat:

Itt nyugszik Józsa Pál,
Ki a vízbe fulladt,
Jól teszi ki érte

Néhány könnyet hullat.
Ötvenegy évet élt,
Megitta a telkét,
S mégsem a bor,
Hanem a víz
Oltotta ki lelkét.

Intő jel egy másik fakereszten:

Barátom ha körtét akarsz enni,
Ne próbálj rektor uram
Nagy fájára menni.
Így járt Csombák Pali,
Ki rája felkuszott,
De amint leesett,
A lelke kicsuszott.

Judit asszony élte históriáját is megtudjuk:

Itt nyugszik egy atyámfia,
Bögre Miki csizmadia.
Jól kezelte kaptafáját,
Jutkát, kedves életpárját.
Míg élt, gyakran eldöngette,
Imádkozzunk hát érette.

A bökönyi temetőben:

Itt nyugszik kis Ökröcske,
Ökör Jánosnak gyermeke.
Az Úristen nem engedte,
Hogy nagy Ökör váljék belőle.

Végül három rövid sírfelirat a börvelyi temetőből:

Itt e helybe Börvelybe
Lepett meg az örök álom,
Ezzel magamat ajánlom.

Itt nyugszom az Úrban,
Mint Máté tehene az útban.

Ó, halandó ember
Ne csodálkozz azon,
Hogy a postamester is
Meghalt Szatymazon.

Ismeretlen eredetű sírfelirat:

Itt nyugszik Fodor, a tót,
Aki gyufával nézte a benzines hordót,
Hogy van-e még benne?
Oszt vót!

WIKIDÉZET

Sírfeliratok

Ha régi temetőkertekben a sírok sokasága fölött szemlét tartunk, találunk még olyan különös sírfeliratokat, amelyek úgy hangzanak, mintha az írójuk még itt is tréfálkozni akart volna. A régi világ itt maradt emlékei ezek a "nevető sírfejfák", egyszerű fakeresztekre gondosan rajzolt megnyilatkozásai a régi ember lelkivilágának. Hogy ezek közül egyik vagy másik honnan való, azt sok esetben már nem tudjuk. De az bizonyos, hogy mindegyik tréfás sírfelirat megvolt, vagy még ma is megvan, ha időnek vagy embernek még nem esett áldozatul. Nagyrészük elpusztult és csak az emberek száján él a köztudatban. Nagyapáink elmondták apáinknak, apáink nekünk, mi pedig továbbadjuk az utánunk következőknek. Íme, ízelítőül egy néhány ilyen érdekes, sokszor megnevettető sírfelirat:

Itt nyugszik Tóth Áron, ki volt sok vásáron. Addig csereberélt, míg egy ló megrúgta. Itt róla a nyugta.

Itt nyugszik Peski, ki a sírból les ki. Nem kell neki túróscsúsza, mert ö rég a sírba csusza.

Tegnapelőtt, péntek reggel, Szűcs Jóska arra ébredt fel, hogy halva fekszik az ágyon, és nincs többé a világon.

Mily nagy az Isten hatalma! Rámborult egy kazal szalma. És e tény következtében nyugszom én most itten szépen.

Itt nyugszik Kis Péter, de nem békességgel, mert egy sírba tették öt a feleségével.

Itt nyugszik Tóth Mária, a feleségem. Jó már neki. Hát még nekem!

Itt nyugszom én,olvasod te. Olvasnám én, nyugodnál te.

Itt nyugszik az, akitől sokan nyugosznak itt.

Itt nyugszik Va Illés, vasemgyei pandúr, kit képen karmolt egy megveszett kandúr. Mely balga dühében nem tuda jó törvényt. Hál'Istennek, hogy nem a feleségemmel történt.

Itt nyugszik az én anyósom, megölte öt egy nagy szem som. Keresztény testvér, ki ezt olvasod és él még az anyósod, ültesd be a kerted sommal, mert közös a sors mindnyájunkkal.

Na, így még nem jártam!

Itt nyugszik az Úrban, mint Máté tehene az útban.

Itt nyugszik Gerzson Göde, rászakadt a malom köve. Mikoron lehúzták azt róla, holtan bújt ki ö alóla.

Kevesebben vagyunk Szekeres Imrével, ki is leszámolt már földi életével. Szegény azért most se nyugszik békével, minthogy egymást mellett fekszik hitvesével.

Állj meg egy tapodtat itt e sírnál, vándor! Itt nyugszik borozó Bornemissza Sándor. Mivel a nevében ott volt Bornemissza, addig ivott szegény, míg házát elitta s most födi e kripta.

Itt e sírhant alatt nyugszik András hanyat, Pintér a más nevén, nem pintér, ács lévén. Petróleum feldüle a ruhám meggyulladt, lángot vetett rajtam, a tüdőm elfulladt. Kapkodtam, kapkodtam, megégtem, meghóttam.

E sírbolt fedezi Torma Juci testét, sírba temette öt a sok színű festék.

A föld legjobb kántora nyugszik e kő alatt. Mindnyájunkat eltemetett volna, ha életben marad...

Itt nyugszik Tóth Áron, ki volt sok vásáron. Addig csereberélt, míg egy ló, úgy herélt, úgy ágyékon rúgta, itt róla a nyugta.

Itt nyugszik az Úrban Kolezsár Sebestyén, nem vágtató paripa gázola át testén, befulladt a mocsár közepébe, így halt ö meg, vízi betegségbe.

Itt nyugszik Balog Döme, agyon nyomta a malom köve. És mire a követ levették róla, hottan mászott ki alóla.

Itt nyugszik egy kis ökröcske, Ökör Jánosnak a gyermeke. Az Isten nem engedte, hogy nagy ökör legyen belőle.

Boldogan halt meg Balázs Vince, ivás közben rogyott rá a földes pince.

Itt helybe, Börvelybe lepett meg az örök álom, magamat ajánlom.

Mihály András volt a nevem amíg éltem. Mikor nem reméltem a hídról leestem, a nyakamat szegtem. Isten bocsássa bűnöm. Aki részeg, otthon üljön.

Borbély vala, amíg éle, egyszer eképen metéle. Megbicsaklott kése éle, egykettőre végze véle. Keresztülmetszé a gégét, 3 árva sírja végét, Másnap. levették a cégét.

Hogy az ember por és hamú, bizonyítja Kovács Samu. Ennek a sírnak mélységes fenekén alszik Péter Miklós a saját fenekén.

Itt nyugszik egy atyánkfia, Börös Mihály csizmadia. Jól kezelte kaptafáját, Sárit, kedves életpárját.

Szófogadó nem valék, meg is vert érte az Ég. Szilvát ettem éhomra, s elnyelt a föld gyomra.

Itt nyugszik Pál Zsigmond, kihült a keble, meghótt biz ü kelme. Már mert kintelen vót vele.

Itt nyugszik Szentpétery Sára, eltörött a pipája, megmaradt a szára.

Trombitál az árkangyal, végsőt rugott Papp Antal, befedték a sírhanttal.

Itt nyugszik Csorba, disznótorba verték orba. Tizennyolc éves korba.

Itt nyugszik Kelemen, felrugta a tehene. Most itt nyugszik ehen e.

Karacs Bandi vót a nevem, hat esztendőt alig éltem. Paszúlyt dugtam az orromba, így hótam meg kiskoromba.

Itt fekszik Kovács Ferkó, kit agyon rúgott egy pejló. János vót a neve szegény szánandónak, csak a vers kedvéért íratott Ferkónak.

http://unitarius.uw.hu/viccek/sirfeliratok.htm